

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТАЙЙОРЛОВ GURUHIDA O'QISH SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH

Abdunorova Iroda Ilxomjon qizi

Kattaqo'rg'on shahar 19-DMTT 1-tayyorlov guruh tarbiyachisi

Annotatsiya: Ushbu maqola bolaning ishonchli va malakali o'quvchi bo'lish yo'lidagi hal qiluvchi bosqichi bo'lgan maktabgacha ta'limning tayyorgarlik guruhida o'qish savodxonligini rivojlantirishning ahamiyati, asosiy ko'nikmalarni rivojlantirish, o'qishni tushunish strategiyalari, turli matnlar bilan tanishish, savodxonlikni kundalik faoliyatga integratsiyalash va individual o'rganishni o'z ichiga olgan yaxlit yondashuvlar to'g'risida to'liq bayon qilingan.

Kalit so'zlar: o'qish savodxonligi, maktabgacha ta'lim, tayyorgarlik guruhi, fonematik ong, fonetika, o'qishni tushunish, individual ta'lim, yaxlit yondashuv.

Kirish:

Maktabgacha ta'limdagi tayyorgarlik guruhi bolaning ishonchli va malakali o'quvchi bo'lish yo'lidagi hal qiluvchi bosqichini anglatadi. Bu davr fonemik tushuncha va harflarni tanib olishning asosiy ko'nikmalaridan yozma matnni dekodlash va tushunishning yanada murakkab jarayonlariga o'tishni anglatadi. Bu darajadagi o'qish savodxonligini rivojlantirish nafaqat o'qishning texnik jihatlarini o'zlashtirish, balki tilni chuqur qadrlash va kitobga muhabbatni rivojlantirishdir. Tayyorgarlik guruhida o'qish savodxonligiga yaxlit yondashuv ko'p qirralarni o'z ichiga oladi, ularning har biri bolaning umumiy rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Kuchli poydevor ko'nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Qofiyalash o'yinlari, tovush izolyatsiyasi va aralashish kabi tadbirlar fonematik ongni yaxshilashda davom etmoqda, bu esa bolalarga so'zlardagi tovushlarni aniqlash va boshqarish imkonini beradi. Grafema-fonema yozishmalarini joriy qilish, harflarni ularga mos keladigan tovushlar bilan juftlashtirish juda muhimdir. Ko'rgazmali qurollar, qo'shiqlar va interfaol o'yinlar orqali osonlashtirilgan bu jarayon bolalarga dekodlash uchun mustahkam poydevor yaratishga yordam beradi. Shu bilan birga, undosh tovushlar va digraflar kabi asosiy fonika qoidalarini joriy etish bolalarni oddiy so'zlarni dekodlash vositalari bilan jihozlaydi. Vizual, eshitish elementlarni o'z ichiga olgan ko'p sensorli yondashuvlar o'quv jarayonini kuchaytiradi.

Biroq, o'qishni tushunishni rivojlantirish shunchaki so'zlarni dekodlashdan tashqariga chiqadi. Bolalar ma'no uchun o'qishni, hikoyani tushunishni va matndan ma'lumot olishni o'rganishlari kerak. Bolalarni hikoyani bashorat qilish va tushunish uchun rasmlar maslahatlardan foydalanishga undash vizual savodxonlikni rivojlantiradi

va tushunishni kuchaytiradi. Taxmin qilish, so'roq qilish va takrorlash kabi o'qish strategiyalaridan foydalanish bolalarning matn bilan faol shug'ullanishiga yordam beradi.

Natijalar:

Bolalarni turli xil matnlar bilan tanishtirish, hikoyalar, she'rlar va axborot matnlariga bo'lgan muhabbatni oshirish juda muhimdir. Har kuni ovoz chiqarib o'qish ravon o'qish uchun namuna bo'lib, bolalarni turli janrlar va til uslublari bilan tanishtiradi. Yoshga mos turli kitoblar bilan qulay va jozibali o'qish maydoni yaratish mustaqil o'qishga undaydi. O'qish savodxonligini kundalik faoliyatga integratsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Ob'ektlarni yorliqlash, diagrammalardan foydalanish va bolalar yozuvlarini ko'rsatish orqali nashrga boy muhit yaratish og'zaki va yozma til o'rtasidagi aloqani mustahkamlaydi. Bolalarni o'qish va yozishni o'z ichiga olgan mashg'ulotlarga jalb qilish, masalan, sinf kitoblarini yaratish, xat yozish va ro'yxatlar tuzish, faol o'rganishga yordam beradi va savodxonlik ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Bolalar turli sur'atlarda o'rganishlarini tan olish, individual ko'rsatma va yordam berish juda muhimdir. Farqlash, har bir bolaning ehtiyojlarini qondirish uchun moslashtirilgan ko'rsatmalar har bir bolaning rivojlanishini ta'minlaydi. Ota-onalar bilan hamkorlik uyda o'rganishni kuchaytirish va ularga bolaning o'qish rivojlanishini qo'llab-quvvatlash strategiyalari bilan ta'minlash uchun juda muhimdir. Doimiy baholash bolalarning taraqqiyotini kuzatish va ko'rsatmalarga rahbarlik qilish uchun juda muhimdir. Turli norasmiy va rasmiy baholashlardan foydalanish o'qituvchilarga yordam kerak bo'lgan sohalarni aniqlash va shunga mos ravishda faoliyat va o'qitish strategiyalarini o'zgartirish imkonini beradi.

Muhokama:

Ota-onalarning ishtiroki uyda o'qish savodxonligini oshirishning muhim elementidir. Ota-onalarni farzandlari bilan muntazam ravishda kitob o'qishga undash nafaqat ota-ona va bola rishtalarini mustahkamlaydi, balki savodxonlikning kundalik hayotdagi ahamiyatini ham oshiradi. Ota-onalar uchun o'qishning samarali strategiyalari va uyda savodxonlikni rivojlantirish yo'llari bo'yicha seminarlar o'tkazish oilalarga farzandlarining ta'lim olishida faol rol o'ynash imkonini beradi. Bundan tashqari, savod o'rgatishda o'yinga asoslangan o'rganishni kiritish maktabgacha yoshdagi bolalarni jalb qilishning dinamik usulini taklif qiladi. Bolalar kitoblardagi hikoyalar yoki qahramonlarni sahnalashtirgan rolli o'yinlar o'rganishni qiziqarli qilish bilan birga tushunishni kuchaytiradi.

Xulosa:

Xulosa sifatida shuni aytish mumkinki, bolalarning savodxonlik rivojlanishidagi muvaffaqiyatlarini muntazam ravishda baholash zarur. O'qish faoliyati davomidagi kuzatishlar bolalarning kuchli tomonlari va yaxshilanishi kerak bo'lgan sohalari haqida tushuncha berishi mumkin. Bolalar mehnati portfelini yuritish o'qituvchilarga vaqt

o'tishi bilan individual taraqqiyotni kuzatish va har bir bolaning ehtiyojlarini samarali qondirish uchun o'qitishni moslashtirish imkonini beradi. Ushbu keng qamrovli strategiyalarni maktabgacha ta'limning tayyorgarlik guruhida qo'llash orqali o'qituvchilar o'qishga bo'lgan muhabbatni rivojlantirishlari va bolalarni kelajakdagi akademik sayohatlari uchun zarur bo'lgan asosiy savodxonlik ko'nikmalari bilan jihozlashlari mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Sh. Fayzullayev. Bolalarni maktabga tayyorlash metodikasi. O'quvqo'llanma/ Samarqand- 2020.
2. S.S.Avezov, M.B.Sharipova, Sh.Sh.Nizomova, N.N.Hamroyeva. "Bolalar nutqini o'stirish" o'quv- uslubiy qo'llanma Buxoro-2019.
3. Berkinova C.I. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog tarbiyachining nutqiy faolliyatini o'ziga xosligi // Academic research in educational sciences. – 2021.
4. Hamrayeva E. Maktabgacha talim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining tarbiyasida didaktik adabiyotlardan foydalanishning ahamiyati // Maktabgacha ta'lim jurnali. – 2022.